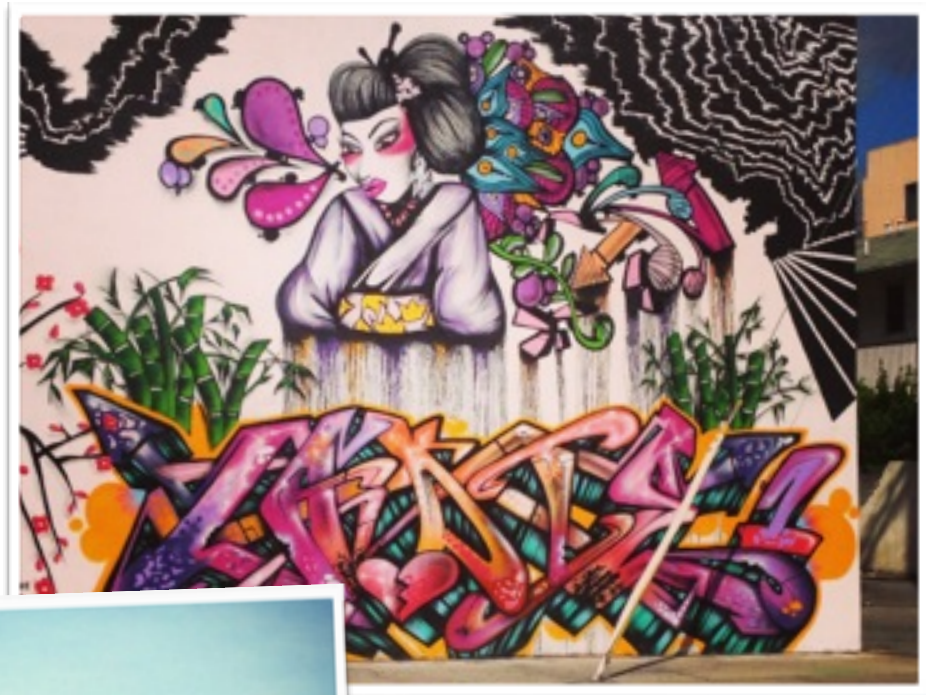

Sky Is the Limit

**Luovien alojen ammattilaisen käsikirja
Los Angelesiin
(versio 1.0)**

kesäkuu 2015

CONSULATE GENERAL OF FINLAND
LOS ANGELES

Sisällysluettelo

1. Alkusanat.....	1
2. Kirjoittajan puheenvuoro.....	3
3. Mikä Kalifornia? Mikä Los Angeles?.....	4
4. Maahanmuutosta Kaliforniaan.....	7
5. Asuminen Los Angelesissa.....	12
6. Liikkuminen: autonvuokraus, julkinen liikenne, ajokortti.....	14
7. Muut käytännön asiat: pankkitili, luottohistoria, sosiaaliturva, vakuutukset, verotus.....	18
8. Pikaopas amerikkalaiseen businesskulttuuriin- ja tapoihin.....	23
9. Suomalaisistahot Los Angelesissa.....	28
10. Ohjeita luovien alojen ammattilaiselle.....	29
Lähdeluettelo.....	41

Huom! Suomen pääkonsulaatti Los Angelesissa muistuttaa, että tässä käsikirjassa annetut tiedot ovat suuntaa-antavia. Tarkista tietojen oikeellisuus kohdemaan viranomaisilta.

1. Alkusanat

Los Angeles tunnetaan maailman ”luovien alojen pääkaupunkina”. Valitettavasti pitkä etäisyys Suomesta Kaliforniaan, kymmenen tunnin aikaero ja myös suorien lentojen puute, ovat vaikuttaneet siihen, että Los Angeles on vieläkin Suomessa jossain määrin tuntematon ”luovien alojen Mekka”. Nämä seikat ja se, että Suomen Los Angelesin pääkonsulaatille on esitetty luovien alojen ammattilaisten taholta lukuisia pyyntöjä laatia opas tai käsikirja suomalaisille Los Angelesista kiinnostuneille luovien alojen ammattilaisille, ovat syitä miksi tämä yhteenveto ”Sky Is the Limit -Luovien alojen ammattilaisen käsikirja Los Angelesiin” on tehty.

Tämä käsikirja on ensimmäinen (ns. 1.0 –versio) ns. joukkoistamalla tehdystä julkaisusta. Me toivomme, että lähitulevaisuudessa valmistuu uusien kommenttien myötä tämän käsikirjan päivitetty 2.0 versio. Kyse on ulkoministeriöläisittäin uudesta tavasta viestiä oman toimialan keskeisistä asioista. Tämä tapa alleviivaa samalla sitä, että Team Finland-käsitteen alla tehtävänä vienninedistämis- ja promootiotyön tavoite tulee olla informoida laajasti kaikkia niitä suomalaisia ja suomalaistahoja, jotka tässä esitettyä tietoa voisivat tarvita.

Pääkonsulaatissa käsikirjan kirjoittamis- ja toimittamistyöstä on vastannut luovien alojen asiantuntijana ja pääkonsulin assistenttina toimiva Heidi Luukkonen yhdessä pääkonsulin kanssa. Pääkonsulaatista alleviivaamme, että ilman lukuisten luovilla aloilla toimivien ja Los Angelesia jo tuntevien suomalaisammattilaisten apua tätä käsikirjaa ei olisi voitu saada aikaan. Tämä opus onkin tehty hyvässä Team Finland-yhteistyössä lukuisten suomalaisten ja myös joidenkin amerikkalaisten luovien alojen ammattilaisten kanssa. Haluammekin kiittää kaikkia tässä työssämme meitä avustaneita lämpimästi. Apunne on ollut korvaamatonta! Jatkokommentit, kritiikki ja kehitysehdotukset ovat äärimmäisen tervetulleita!

Käsikirja on onnistunut projekti silloin, jos tämän avulla yksikin suomalainen luovien alojen ammattilainen välttää virheitä tai säästää aikaa ollessaan kiinnostunut Los Angelesin mahdollisuuksista. Tässä käsikirjassa pyritään antamaan mahdollisimman realistinen kuva niistä mahdollisuuksista, mutta samalla monista haasteista, joita Hollywoodissa ja Los

Angelesissa luovilla aloilla työskentelyyn liittyy. Mahdollisuuksien osalta todellakin vain taivas on kattona, mutta yhdessä maailman kovimmista markkinoista mitään ei voi saada ilmaiseksi. Los Angelesissa luovilla aloilla työskentelee jopa noin puoli miljoonaa ammattilaista (!), joka antaa perspektiiviä, kuinka paljon kilpailijoita löytyy. Los Angelesissa menestyminen vaatiikin Suomeen verrattuna merkittävästi kovempia ponnisteluja, sinnikkyyttä, pitkäjänteisyyttä sekä paljon työtä, työtä ja työtä. Työtä on yleensä tehtävä vuosikausia ennen kuin menestys voi olla mahdollista. Oikopolkuja menestykseen ei yleensä ole.

Jo näissä alkusanoissa on syytä alleviivata mahdollisimman selkeästi, että perinteinen suomalainen ”niukan ilmaisun” mentaliteetti asettaa Kaliforniassa jo lähtökohtaisesti hyvin huomattavan haasteen täällä menestymiselle. Tänne pyrkivän on syytä sisäistää, että Los Angelesissa on osattava tuoda oma asiansa esille selkeästi, kunnianhimoisesti ja ammattitaitoisesti kaikissa kontakteissa. Täällä kiinnostavaa on vain, jos henkilö / asia on maailman paras tai haluaa olla sitä. Amerikkalaiseen keskustelukulttuuriin kuuluu, että keskustelussa puhutaan todella vikkellästi ja vilkkaasti ja samalla keskinäiseen yhteydenpitoon tulee suhtautua äärimmäisen vakavasti. Kotitehtävät on siis tehtävä hyvin. Keskusteluissa tavoitteen ja esiintymisen on oltava suunniteltua ja hiottua. Verkostoituminen ja verkostot on Los Angelesissa kaikki kaikessa.

Toimintailmapiiri on Kaliforniassa hyvin haastava. Jos et ole tehnyt kotitehtäviäsi tai tiedä mitä haluat ja miten asiasi esittää sekä aktiivinen yhteydenpito kontakteihin ontuu, ovat mahdollisuutesi menestymiseen käytännössä olemattomat. Tässä tapauksessa onkin parempi jättää Los Angeles –toiveet tuonnemmaksi. Tänne ei kannata tulla opettelemaan, vaan jo tänne tullessa on oltava mieluusti maailman paras. Täällä luovilla aloilla menestymiseen vaaditaan huomattavaa päämäärätietoisuutta ja tavoitteellisuutta, ääretöntä ahkeruutta, mittavaa kunnianhimoa ja vuosia kestävä pitkäjänteisyyttä.

Los Angelesissa, kesäkuun 15. päivänä 2015,

Juha Markkanen

Suomen pääkonsuli

2. Kirjoittajan puheenvuoro

Los Angeles tarjoaa muuttajalle sekä äärimmäisiä haasteita että mahdollisuuksia. "This is where the magic happens". Vaikka puhutaan viihteestä, kulttuurista ja luovista aloista, puhutaan pohjimmiltaan bisneksestä. Menestyminen vaatii armottoman kovaa työtä ja tarkkaa bisnesvainua sekä ennakkoluulotonta asennetta. Amerikkalaiset uskovat edelleen siihen, että kova työnteko palkitaan ja tämä pätee myös Los Angelesissa. Usko itseensä ja osaamiseensa on kaiken a ja o. Lisäksi tarvitaan hyvää työmoraalia, markkinointikykyä ja lahjakkuutta ja ripaus onnea. Tämän käsikirjan tarkoitus on luoda realistinen kuva Los Angelesista ja siitä, mitä täällä menestymiseen vaaditaan. Tarkoitus on valaa luottamusta ja uskoa siihen, että suomalaisilla luovien alojen ammattilaisilla on erityislaatuista osaamista, jota tulisi myös Yhdysvaltain länsirannikolla hyödyntää.

Käsikirjan rakenne on kaksiosainen; sen on tarkoitus antaa sekä yleistietoa Los Angelesista ja täällä asumisesta että pureutua yksityiskohtaisemmin luovien alojen erityisyyteen. Käsikirja on koottu hyödyntämällä sekä pääkonsulaatin ja ulkoasiainministeriön maatumemusta, että luovien alojen ammattilaisten asiantuntemusta. Alan ammattilaisten vinkit on koottu haastatteleamalla täällä jo asuvia tai toimivia suomalaisien luovien alojen ammattilaisia. Haastateltavien yksityisyydensuojan takaamiseksi emme ole maininneet henkilöitä suorien sitaattien kohdalla.

Tämän oppaan laatijat haluaisivat kiittää seuraavia henkilöitä, joiden asiantuntemus on ollut elintärkeää tämän oppaan valmistumisen kannalta: Sat Bisla, Henry Dhuy, Marita Hakala, Tomi Hinkkanen, Tuomas Kantelinen, Johanna Karppinen, Maria Kizirian, Adam Leipzig, Liisa Mannerkoski, Thessa Mooij, Kati Nuora, Bonnie Pietila, Tyler Polzin, Laura Salonen, Merja Salonen, Narinder Singh, Janne Tamminen, Thuong Tan, Jussi Tegelman, Eero Tolppanen, Kirpi Uimonen, Saara Wacklin, Paula Vesala, Juha Wuolijoki, Lauri Ylönen.

Los Angelesissa 15. kesäkuuta 2015

Heidi Luukkonen

Luovien alojen asiantuntija

3. Mikä Kalifornia? Mikä Los Angeles?

Los Angeles sijaitsee Yhdysvaltain länsirannikolla Kalifornian osavaltiossa. Kalifornia on sekä USA:n väestörikkain (38 miljoonaa asukasta) että taloudellisesti BKT-mittarilla selvästi merkittävin osavaltio. Kalifornia on itse asiassa BKT-mittarilla maailman 7. suurin kansantalous. Osavaltion pääkaupunki on Sacramento ja osavaltiossa on kolme suurempaa kaupunkikeskusta: Los Angeles, San Francisco ja San Diego. On syytä huomata, että tässä pinta-alaltaankin hyvin suuressa osavaltiossa välimatkat ovat pitkiä. Esimerkiksi Los Angelesista matka San Franciscoon on kuin matka Helsingistä Ouluun (noin 500 mailia eli noin 700 km).

Puhekielessä usein sekoittuvat Los Angeles ja Los Angelesin piirikunta (*"Los Angeles county"*). Los Angeles countyyn kuuluu yhteensä 88 itsenäistä ja täysin yhteen kasvanutta kaupunkia ja sen asukasluku on noin 10 miljoonaa. Esimerkiksi monien tuntema Santa Monica on oma itsenäinen kaupunkinsa Los Angeles cityn länsipuolella. Los Angeles cityssä on puolestaan noin kolme miljoonaa asukasta.

Lainsäädännöstä

Se, että Yhdysvallat on liittovaltio, unohtuu joskus Suomessa. Tämä tuo Suomeen verrattuna paljon eroja ja yksi keskeisimmistä asioista on, että sitovaa lainsäädäntöä löytyy jopa neljältä eri tasolta. USA:ssa voidaankin helposti puhua *"säädosviidakosta"*, jossa on vain osattava navigoida, mutta käytännössä on yleensä lähes mahdotonta selviytyä ilman asiantuntija-apua esim. veroilmoituksen tekemisestä.

Lainsäädännön osalta liittovaltiolla on oma lainsäädäntönsä (*"federal laws"*), joka siis koskee kaikkia 50:tä USA:n osavaltiota. Merkittäviä liittovaltion lainsäädännön alueita ovat esimerkiksi kilpailuoikeus ja ympäristöoikeus. Toiseksi jokaisella osavaltiolla on myös oma kattava erillinen lainsäädäntönsä (*"state laws"*). Liittovaltion ja osavaltion lainsäädännön ollessa ristiriidassa sovelletaan liittovaltion lainsäädäntöä. On huomattava, että osavaltioiden

laeissa, esim. verolait tai rikoslait, saattaa siis olla huomattaviakin eroavaisuuksia. Eroavaisuuksista huolimatta lainsäädännön yleiset peruspiirteet ovat useimmissa osavaltioissa samankaltaisia. Tilannetta ei helpota yhtään se, että osavaltioiden sisällä on myös alueellista ja paikkakuntakohtaista lainsäädäntöä ("*county laws*" ja "*city laws*"), jolla voi olla huomattavaakin merkitystä esimerkiksi yrityksen toimipaikan valinnan kannalta.

Ilmastosta

Kalifornian osavaltiossa on leuto, välimerellinen ilmasto, joka kuitenkin vaihtelee paljon osavaltion sisällä sen eri osissa. Los Angelesin kesälämpötila voi olla paahtavan kuuma, kesä-elokuussa lämpötila on yleisesti iltapäivisin yli +30°C mutta talvikaudella lämpötila saattaa laskea öisin alle +10°C:een. Los Angelesissa ei yleensä ole koskaan talvella lunta, toisin kuin osavaltion vuoristossa tai osavaltion pohjoisosissa. Los Angelesissa sataa varsin harvoin ja kuivuus onkin ollut kasvava haaste viimeisten neljän vuoden aikana. Kuluneen vuoden aikana kaupungissa on satanut vain puolisenkymmentä kertaa.

Sääolosuhteet osavaltion sisällä voivat siis vaihdella huomattavasti, johtuen osavaltion laajasta koosta ja pituudesta pohjois-eteläsuunnassa sekä suurista korkeuseroista vuoristojen, rannikon ja sisämaan välillä. Rannikon länsialueet ovat yleisesti ottaen leudompia, kun taas suuret vuoristot suojaavat itäosia ja aavikoita sisämaassa, joissa lämpötilat nousevat huomattavasti korkeammiksi etenkin kesäkuukausina. Ns. mikroilmastollisista syistä myös Los Angeles countyn sisällä voi olla isohkojakin lämpötilaeroja.

Maanjäristykset

Maanjäristykset ovat valitettavasti arkipäivää Kaliforniassa ja pieniä maanjäristyksiä mitataan jatkuvasti, mutta niitä ei välttämättä edes huomaa. Los Angelesiin muuttavan on hyvä tiedostaa nämä riskit sekä selvittää etukäteen, miten maanjäristyksen sattuessa tulee toimia

ja oman asuinalueensa mahdolliset kokoontumispaikat, lähimmät sairaalat, palo- ja poliisilaitokset. Lisäksi tänne muuttavan on hyödyllistä perehtyä miten maanjäristykseen ynnä muihin luonnonkatastrofeihin valmistaudutaan etukäteen, mm. mitä tarvikkeita kotoa tulisi löytyä maanjäristyksen sattuessa.

Lisätietoa maanjäristyksistä, luonnonkatastrofeista ja muista maantieteellisistä asioista löytyy muun muassa liittovaltion [U.S. Geological Survey](#) sivustolta.

Suosittelimme kaikkia Yhdysvaltoihin matkustavia tutustumaan ulkoasianministeriön ajankohtaiseen matkustustiedotteeseen sekä tekemään vapaaehtoisen matkustusilmoituksen.

[Matkustustiedote](#)

[Matkustusilmoitus](#)

4. Maahanmuutosta Kaliforniaan

Muuton (tai pidempiaikaisen vierailun) suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, jo useita kuukausia aikaisemmin, vaikka monet käytännön asiat voikin hoitaa vasta paikan päällä. Maahanmuuttokäytännöt vievät helposti useita kuukausia. Myös eri virastojen käytäntöihin ja maan tapoihin kannattaa perehtyä huolella jo ennen muuttoa, sillä asioiden hoitoon ja käsittelyyn saattaa mennä useita viikkoja ja paikan päällä saatava informaatio ja neuvonta vaihtelevat suuresti. Eri tahoilla (sosiaalitoimisto, pankki, ajokorttiasiat jne.) asioimiseen kannattaa varata aikaa. Hyvänä vinkkinä onkin tulostaa virastojen omilta sivuilta asiaasi koskevat ajankohtaiset tiedot siltä varalta, että virkailijan antamat neuvot poikkeavat nettisivujen ohjeista. Muuttoa suunnittelevan kannattaa varautua hyvissä ajoin myös rahallisesti. Erilaiset takuuvuokrat, takuumaksut, mahdollinen auton osto tai vuokraus ym. ovat pakollisia menoeriä, joita varten suurehkokin pesämuna on tarpeen.

Turistina USA:an voi matkustaa maksimissaan kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, kun ensin hankkii elektronisen matkustusluvan eli ESTA:n. ESTA on Yhdysvaltain hallituksen järjestelmä, jonka tarkoituksena on esiseuloa matkustajat ennen kuin heille myönnetään lupa saapua Yhdysvaltoihin. 12. tammikuuta 2008 voimaan astuneiden tiukentuneiden turvallisuussäännösten seurauksena Visa Waiver -ohjelman (johon Suomi siis kuuluu) alaisuudessa matkustavien vierailijoiden on haettava matkustuslupaa ennen Yhdysvaltoihin matkustamista. Lisäksi jokaisella matkustajalla on oltava koneluettava passi, jotta maahantulolupa Yhdysvaltoihin myönnetään. Mikäli matkustuslupa hylätään, on matkustajan haettava vierailijaviisumia Suomen Yhdysvaltain suurlähetystystä.

On tärkeää ymmärtää, että turistina maahan saapuva henkilö ei saa työskennellä matkansa aikana, tämä pätee myös työtapaamisiin. Asianmukaisen työluvan puuttuminen voi johtaa pahimmillaan maastakarkotukseen ja useiden vuosien saapumiskieltoon Yhdysvaltoihin.

Muutettaessa Yhdysvaltoihin tarvitaan aina viisumi. Mikäli aikoo myös työskennellä Yhdysvalloissa, tarvitaan aina työluva. Maahantulolainsäädäntöön, viisumeihin ja työlupiin liittyvissä asioissa tulee kääntyä Suomen Yhdysvaltain suurlähetystön tai Yhdysvaltain

liittovaltion viranomaisten puoleen. Lisäksi ohjeita viisumiprosessista ja eri viisumeista löytyy Yhdysvaltain liittovaltion maahantuloviranomaisten sivuilta.

[Yhdysvaltain Suomen Suurlähetystö](#)

[Viisumit Yhdysvaltoihin](#)

[Department of Homeland Security](#)

[U.S. Department of State](#)

Suomen Los Angelesin pääkonsulaatti painottaa, että USA:n maahanmuuttoon liittyvät asiat kuuluvat täysin USA:n viranomaisten toimivaltaan, eikä Suomen ulkoasiainministeriö tai sen ulkomaanedustustot voi puuttua USA:n viranomaisten maahantulo- ja viisumikäytäntöihin. Olemme koonneet tähän käsikirjaan saamiamme muutamia yleisluontoisia neuvoja ja kokemuksia, joista voi olla hyötyä Los Angelesiin muuttoa suunnittelevalle.

Yleisiä ohjeita suomalaisille viisumihakijoille

Yhdysvaltoihin pyrkivien Suomen kansalaisten tulee anoa viisumia silloin, kun kyseessä on opiskelu, työnteko tai yli kolme kuukautta kestävä turistin lomamatka.

- Viisumiluokkia on useita ja viisumin hankinta on usein pitkä ja haastava prosessi, normaalikin käsittelyaika viisumille on noin 3-5 kuukautta.
- Kustannukset saattavat nousta useisiin tuhansiin dollariin, jotka hakijan tulee maksaa itse, mikäli kyseessä ei ole työnantajan kustantama viisumi.
- Moniin viisumeihin tarvitaan maahantuloasioihin erikoistuneen asianajajan apua, jotta viisumihakemukselle saadaan mahdollisimman hyvät perusteet.
- Myönnetyn viisumin ehtoja ja viisumiluokkaa voi olla hyvin vaikea muuttaa tai vaihtaa viisumin myöntämisen jälkeen.

Seuraavassa maahanmuuttoon erikoistuneen asianajajan ja Suomen San Diegon alueen kunniakonsulin Kathy Mautinon ohjeita.

Viisumiluokista luovilla aloilla (kunniaconsuli, AA Kathy Mautino)

Under the present system, there are several classifications of visas for artists, performers and others. Below are brief descriptions of each and the limitations:

- **Visitor visa** (including visa waiver). This is the most limited visa. Visitors for business cannot perform (even if not paid). Visitors can negotiate contracts and take similar preparatory steps. No visa is needed for Finnish citizens, but the stay is limited to 90 days and issues can occur if the inspecting officer believes the person is coming to the US to work illegally.
- **P visa** requires a US sponsoring company or a sponsoring US agent. The P visa is a performing visa, and the person is expected to have an itinerary. The visa is issued for the reasonable length of the itinerary up to 3 years.
- **O visa** is for an outstanding individual in the arts, sciences or athletics. It requires a US sponsoring company or a US sponsoring agent. Generally, the person must work for an organization of distinguished reputation. The visa is issued for up to 3 years.
- **Q visa** is for individuals performing in a culturally significant event, such as a festival. The festival or event must sponsor the individual. An individual receiving a Q visa may be limited on returning to the US for 18 months.
- **J-1 visa** is one unique option. It is designed to encourage cultural exchange between the United States and other countries. There are many different categories for J-1 visas, ranging from au pairs to scientific researchers. Processing of J-1 visas generally is rapid, and government fees are at a minimum. J-1 participants do not receive an unrestricted work permit. The terms of each J-1 visa are limited to what is asked for.

In other words, if an individual receives a J-1 visa to pursue an internship with an animation company, that person is not authorized to work at a restaurant in his spare time. On the other hand, the J-1 sponsor can modify the terms of the J-1 fairly easily. Thus, an individual authorized to be a trainee at a music studio can be authorized to work at a different music studio. The J-1 sponsor is in charge of the process, and to a certain extent, can be thought of as having the authority of the US government to modify the terms of the visa.

5. Asuminen Los Angelesissa

Suurkaupungeissa kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen löytäminen on hyvin haastavaa, jopa mahdotonta. Los Angelesiin muuttavan kannattaakin miettiä jo hyvissä ajoin etukäteen millaista asuntoa on etsimässä ja miltä alueelta. Suomea korkeampiin asumiskustannuksiin kannattaa varautua etukäteen, sillä hintataso on korkea. Eri alueisiin kannattaa tutustua hyvissä ajoin etukäteen myös siksi, että Los Angeles countyn kaikilla alueilla ei aina ole välttämättä turvallista asua. Hyvänä vinkkinä toimii yleensä hintavertailu eri alueiden välillä. Halpaa ja hyvää asuntoa turvalliselta asuinseudulta on usein vaikea löytää.

Ennen asunnon hankkimista on hyvä varmistaa sen lähettäviltä löytyvien julkisten liikenneyhteyksien toimivuus, vaikka samalla voi alleviivata, että oma auto on käytännössä täysin välttämätön. Täältä löytyy bussiyhteyksiä ja metrokin kulkee, mutta valitettavasti varsin rajallisilla alueilla. Tällä hetkellä metroyhteys palvelee enimmäkseen kaupungin itä- ja eteläosia, mutta valmistumassa on vuoden 2016 aikana, joka palvelee myös läntistä Los Angelesia. Bussiyhteydet ovat toimivia päiväsaikaan, mutta matkat saattavat viedä pitkiä aikoja ja vaativat usein vaihtoja reitin varrella.

Perheen kanssa muuttavan kannattaa tutustua hyvissä ajoin amerikkalaiseen koulujärjestelmään, sillä se eroaa huomattavasti suomalaisesta. Tarjolla on sekä julkisia että yksityisiä kouluja, joiden välillä saattaa olla merkittäviä eroja. Asuinaluetta valittaessa kannattaa huomioida tarkkaan se, minkä koulupiirin alueelle asuinalue kuuluu. LA:n julkisen sektorin koulupiiri, Los Angeles Unified School District on maan toiseksi suurin ja kattaa oppiasteet lastentarhasta lukion viimeiseen luokkaan. Lisätietoa: [Los Angeles Unified School District](#)

Omistusasuminen on Yhdysvalloissa yleistä, tosin ulkomailta muuttavan voi olla hankalaa saada pankkilainaa tai takausta johtuen siitä, että hänellä ei ole paikallisia luottotietoja. Asunnon ostamista hankkivan suositellaan kääntyvän paikallisen asunnonvälittäjän puoleen. Ajankohtaista tietoa eri asuinalueista saa muun muassa kaupungin omilta sivuilta:

[City of Los Angeles](#)

Vinkkejä vuokra-asunnon etsijälle

Vuokra-asunnon etsiminen kannattaa aloittaa jo ennen maahan saapumista. Älä kuitenkaan koskaan luovuta passi ym. henkilökohtaisia tietojasi tai maksa panttia tai takuuvuokraa mahdollisesta asunnosta ennen sen näkemistä, sillä huijareita löytyy joka sivustolta ja asuntohuijaukset ovat hyvin ammattimaisia. Takuuvuokra on yleensä kuukauden vuokran suuruinen - joskus vuokranantaja saattaa vaatia enemmänkin, jos vuokralaisella ei esimerkiksi ole luottotietoja Yhdysvalloissa.

Ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista on hyvä selvittää irtisanomisoikeus sekä se, kuinka jatkaa sopimusta. Selvitä tarkasti mitä kaikkea itse vuokraan kuuluu. Suomesta poiketen muun muassa jääkaapista saattaa joutua maksamaan erillisen summan kuukausittain ja se ei sisälly normaaliin vuokraan. Perusvuokran lisäksi vuokralainen on usein itse vastuussa sähkö-, kaasu-, ja internetmaksuista. Selvitä ehdottomasti, onko asunnossa ilmastointi (A/C). Etenkin kesäkuumalla ilmastointi on Los Angelesissa hyödyllinen.

Vaikka suuri osa asunnoista löytyy netistä, kannattaa käydä tutustumassa eri asuinalueisiin myös paikan päällä. Yllättävän monet talonyhtiöt ja vuokra-asunnon tarjoajat mainostavat vapaita asuntojaan eri puolilla kaupunkia vain paikallisesti talon edessä sijaitsevilla kylteillä. Esim. Craigslist on hyvä tapaa löytää asunto, mutta ilmoituksiin kannattaa suhtautua varauksella ja noudattaa sivuston ohjeita siitä, kuinka välttyä huijauksilta.

Vuokra-asuntoja tarjoavia nettisivustoja:

[Craigslist](#), [Westside Rentals](#), [Roommates](#), [Sublet](#), [Trulia](#), [Zillow](#), [The Rental Girl](#), [Radpad](#)

Väliaikaismajoitusta tarjoavat mm:

[Flipkey](#), [Airbnb](#), [Roomorama](#)

6. Liikkuminen: autonvuokraus, julkinen liikenne, ajokortti

Auton vuokraamiseen vaaditaan aina luottokortti ja ajokortti. Autoa vuokratessa kannattaa selvittää tarkasti, mitä kaikkea autovuokraan kuuluu ja minkälaiset vakuutukset ovat pakollisia autoa vuokrattaessa. Alle 25-vuotiaista kuljettajista peritään yleensä lisämaksu. Kaikki autovuokraamot eivät välttämättä myöskään edes vuokraa autoja alle 25-vuotiaille. USA:ssa vasta 21-vuotias on täysi-ikäinen. Los Angelesissa asuttaessa oma auto on käytännössä ”must”.

Liikeneruuhkat ovat ehkä yksi suurimpia Los Angelesin haasteita. Tämä johtuu puutteellisesta julkisesta liikenteestä ja amerikkalaisista tavoista, joissa Kaliforniassa omakotitaloasuminen ja yksityisautoilu ovat edelleen kunniansaan. Liikeneruuhkat ovatkin Los Angelesissa jatkuvia ja jokapäiväisiä. Tapaamiseen meno kaupungin toiselta puolelta toiselle puolelle voi helposti kestää tunnin, jopa puolitoista. Erilaisten navigaattorien tai navigointisovellusten käyttö onkin hyvin suositeltavaa, näistä yleisimmät ovat Waze ja Google Maps. Monet julkiset liikenteen toimijat kuten LA Metro tarjoavat sovelluksina ladattavia reittioppaita, joita hyödyntää. Myös Google Maps antaa julkisen liikenteen vaihtoehdot, mutta sen antamat aikataulut eivät ole aina paikkaansa pitäviä.

Liikenteessä ajokulttuuri on yhdistelmä amerikkalaista ystävällisyyttä, mutta myös röyhkeyttä. Freeway-moottoritiet halkovat kaupunkia pilarien päällä ja niiden tarkoitus on helpottaa ruuhkia, mutta usein juuri niillä ruuhkat ovat pahimpia. Yksi vitsi, oikeammin usein fakta kuuluu, että Los Angelesin pohjois-eteläsuunnassa halkova moottoritie 405 on maailman suurin parkkipaikka huolimatta 8-12 kaistasta.

Julkinen liikenne

Julkinen liikenne Los Angelesissa on varsin heikolla tolalla esim. Helsinkiin verrattuna. Julkisilla kuljettaessa matka-ajat ovat yksityisautoilua vieläkin pidemmät ja matkan tekoon tulee varata runsaasti aikaa, mieluusti tunteja. Bussi- ja metroyhteyksiä on kuitenkin useita

ja pääteillä bussit kulkevat osin tiheästikin, mutta iltaa kohden vuorojen määrä vähenee ja liikkuminen voi hankaloitua. Kaupungin ollessa alueeltaan suuri, kannattaa myös varautua, että busseja ja metroa saattaa joutua vaihtamaan usein. Los Angelesista löytyy monia eri bussiyhtiöitä mm. Metro ja Big Blue Bus. Lisäksi löytyy paikallisia tietyillä alueilla toimivia bussiyhtiöitä. Yhtiöt myyvät kuukausikortteja sekä arvokortteja omille linjoilleen.

[Los Angeles Metro](#)

[Big Blue Bus](#) (Santa Monica, Westwood, West LA)

Taksit ja muut kuljetuspalvelut

Taksipalvelutkaan eivät ole esimerkiksi Helsinkiin verrattuna hyviä. Takseja on vähän ja taksitolppia vaihtelevasti kaupunginosasta riippuen. Käytännössä taksit eivät saa pysähtyä ja poimia matkustajia kyytiin ns. "lennosta". Takseja on kuitenkin esim. lentokentällä (LAX). Hinnat ovat suomalaistasoa. Matka LAX:sta esim. Santa Monicaan voi maksaa noin 50 USD. Limusiineja ja ns. towncar-autoja tarjoavia yrityksiä on paljon ja niiden käyttö on sekä tavallista että yllättävän edullista. Myös suomalaisomisteisia limusiiniyrityksiä löytyy Los Angelesista. Saapuminen tärkeään tapaamiseen mustalla, kuljettajan ajamalla limusiinilla ei ole mitenkään poikkeuksellista.

Uudemmat liikennepalvelut (kuten Uber, Lyft ja Sidecar) ovat selvästi perinteisiä taksipalveluja edullisempia liikkumismuotoja ja siksi ne ovat Los Angelesissa(kin) hyvin suosittuja. Auton tilaaminen tapahtuu puhelimeen ladattavan sovelluksen kautta. Palvelun käyttämiseen tarvitaan aina paikallinen puhelinliittymä ja -numero sekä mahdollisesti paikallinen maksukortti (vaihtelee kaupungeittain ja sovelluksesta riippuen).

Ajokortin hankkiminen

Yhdysvalloissa jokainen osavaltio määrää omista ajokorttisäännöistään. Vaatimukset ja menettelyt vaihtelevat osavaltion mukaan: esimerkiksi ajokortin saa Kaliforniassa 16-

vuotiaana, toisissa osavaltioissa esim. vasta 18-vuotiaana. Department of Motor Vehicles (DMV) vastaa ajokorteista kussakin osavaltiossa. Ota heihin yhteyttä tarvitessasi ajokorttia. Ajokorttia hakiessa kannattaa varautua siihen, että ulkomaisen ajokortin haltijalta vaaditaan yleensä sekä kirjallinen koe, että varsinainen ajokoe. Jonotus ajat DMV:ssä ovat yleensä hyvin pitkiä, joten asioimisaika kannattaa varata netistä hyvissä ajoin etukäteen. Lisäksi kannattaa selvittää mitä kaikkia dokumentteja tarvitaan ajokortin saamiseksi. Muista tulostaa mukaan viimeisimmät maahantulotiedot (I-94 lomake) [Homeland Securityn](#) nettisivuilta.

[California Department of Motor Vehicles](#)

7. Muut käytännön asiat: pankkitili, luottohistoria, sosiaaliturva, vakuutukset, verotus

Pankkitilin avaaminen

Pankista riippuen pankkitilin avaamisen yhteydessä vaaditaan todistus yhdysvaltalaisesta kotiosoitteesta, henkilöllisyystodistus (tai jopa kaksi erillistä kuten ajokortti ja passi) sekä joissain tapauksissa myös yhdysvaltalainen sosiaaliturvatunnus. Pankkitilejä on erilaisia ja kannattaa tutustua niihin ennen tilin avaamista, jotta tili olisi juuri omiin käyttötarpeisiin sopiva. Pankit veloittavat usein tileistään kuukausimaksun. Palvelumaksut vaihtelevat pankeittain. Varaa aikaa pankkitilin avaamiseen ja muuhun asiointiin, sillä se saattaa viedä jopa useita tunteja.

Luottokortin myöntämiseen tarvitaan usein olemassa oleva luottohistoria. Jos luottokorttia ei myönnetä, siihen voi olla monta syytä. Vaatimukset luottokortin saamiseen vaihtelevat yhtiöittäin, joten luottokorttia hankittaessa sen ehdot ja vaatimuksen kannattaa selvittää etukäteen.

Luottotausta (credit history)

Hyvää luottohistoriaa arvostetaan Yhdysvalloissa erittäin paljon. Luottotiedoitta oleminen saattaa olla jopa huonompi asia kuin se, että on hieman huonot luottotiedot. Luottotietoja tarvitaan esimerkiksi silloin, kun haetaan luottokorttia, töitä, vakuutusta tai rahoitetaan autoa tai kotia. Luottohistorian kartuttaminen kannattaakin aloittaa niin pian kuin mahdollista. Alkuun voi joutua ottamaan ns. "secured credit card" –kortin, jolle talletetaan tietty alkupääoma (vaihtelee muutamista kympeistä satasiin). Myös eri tavaratalojen ja luottoyritysten luottokortteja on helpompi saada alkuvaiheessa, kun luottohistoriaa ei ole vielä kertynyt.

Sosiaaliturvatunnus

Yhdysvalloissa sosiaaliturvatunnusta tarvitaan muun muassa veroihin, sosiaalipalveluihin, ajokortin saamiseen ja moottoriajoneuvon rekisteröimiseen. Lisäksi luottohistorian ja luottokortin saamiseen tarvitaan sosiaaliturvatunnus, joten se kannattaa hankkia mahdollisimman nopeasti. Joitakin käytännön asioita voi hoitaa myös ilman sosiaaliturvatunnusta, mutta esimerkiksi sähkö-, kaasu-, ja internet ja tv-yhtiöt veloittavat tällöin erillisen panttimaksun ja henkilöllisyys on usein käytävä todistamassa kahdella eri henkilöllisyystodistuksella paikan päällä. Jos oleskelustatus vain sallii, niin sosiaaliturvatunnus kannattaa hankkia sosiaaliturvatoimistosta Social Security Administration (SSA). Ohjeet sosiaaliturvatunnuksen hakemiseen ja itse lomakkeen voi tulostaa internetistä SSA:n sivulta. Nettisivuilta löytyvät myös kaikkien LA:n toimipisteiden käyntiosoitteet ja aukioloajat.

[The US Social Security Administration](#)

Suomen sosiaaliturva

Yhdysvaltoihin muuttaessa kannattaa huomioida oleskelun pituus ja selvittää se, kuuluuko tällöin Suomen sosiaaliturvan piiriin. Kun muutat Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen, Kela tekee päätöksen siitä, kuulutko Suomen sosiaaliturvan piiriin eli onko sinulla oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Päätöksen perustana on laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta. Laista käytetään myös nimeä soveltamisalalaki (1573/1993).

Mikäli oleskelu ulkomailla kestää alle vuoden, säilyt yleensä Suomen sosiaaliturvassa ja voit saada Kelan etuuksia. Jos taas tarkoituksesi on asua ulkomailla yli vuosi, menetät useimmissa tapauksissa oikeutesi Suomen sosiaaliturvaan. Ajankohtaiset ohjeet ja tarvittavat lomakkeet ulkomaanmuuttoa varten löytyvät [Kelan](#) sivuilta.

[Kela: maasta ja -maahanmuutto](#)

Vakuutukset

Perussääntönä vakuutuksia otettaessa Yhdysvalloissa on se, että jokainen on vastuussa omista vakuutuksistaan ja vakuutusehdot eri yritysten tarjoamien vakuutusten välillä vaihtelevat suuresti. Perusvakuutusten joukkoon kuuluvat muun muassa terveydenhuolto-, koti-, auto- ja vapaa-ajan vakuutukset. Osa työpaikosta tarjoaa työntekijöilleen perussairaskuluvakuutuksen, mutta se ei välttämättä aina kata muun muassa hammashuoltoa. Vakuutuksia kartoittaessa kannattaa harkita myös ns. brokerin eli vakuutusneuvojan- tai myyjän palveluita, sillä he pystyvät kartoittamaan kunkin yksilölliset tarpeet ja etsimään sopivat vakuutukset kohdistetusti. Kannattaa kuitenkin muistaa, että nämä vakuutusneuvojat ottavat palveluistaan palkkion, jonka summa voi vaihdella suuresti.

Yhdysvalloissa ei ole Suomen kaltaista julkista terveydenhuoltoa ja sairaalamaksut ovat hyvin suuret, mikäli henkilöllä ei ole vakuutusta, joka kattaa terveydenhuollon tai hammashuollon. Yhdysvaltoihin muuttavan kannattaa ensisijaisesti selvittää, minkälaiset vakuutukset ovat voimassa Suomesta käsin ja minkälaisia paikallisia vakuutuksia täällä asuvalla tulisi olla. Terveydenhuollon vakuutuksia tarjoavat sekä julkisen että yksityisen sektorin toimijat. Yksityisen sektorin yrityksiä määrä on kuitenkin moninkertainen julkisen puolen tarjontaan.

Asuntoa vuokrattaessa tulee ottaa huomioon myös se, että asunto on vakuutettava itse ja vuokranantajat usein vaativat tästä todisteen. Paikallinen kotivakuutus kulkee nimeltä "renter's insurance". Vakuutuksia vertaillaessa kannattaa tutustua siihen, mitä kaikkea tuo kotivakuutus kattaa ja minkälainen mahdollinen vakuutus talonyhtiöllä/vuokranantajalla on.

Autovakuutusten kohdalla kannattaa kiinnittää huomiota siihen, mitä kaikkea vakuutus kattaa. Autoa vakuuttaessa kannattaa pitää huolta, että myös oman auton ns. "collision damage" osuus on riittävän suuri, sillä liikenneonnettomuudet ja pienet kolhut ovat arkipäivää Los Angelesin alueella.

Verotus

Verotukseen liittyvät asiat kannattaa selvittää hyvissä ajoin jo ennen tänne muuttoa. Suomesta ulkomaille muutettaessa verotus riippuu monesta tekijästä. Verotukseen vaikuttavat esimerkiksi ulkomaille oleskelun kesto ja erityisesti se, muuttaako Suomesta pysyvästi vai tilapäisesti. Ulkomaille muuttavan kohdalla

Suomen verovirasto tekee päätöksen siitä, onko henkilö yleisesti vai rajoitetusti verovelvollinen. Yleissääntönä on, että mikäli asuu Suomessa korkeintaan kuusi kuukautta vuodessa, tulee hakea lähdeverokortti. Halutessaan maksaa veroja Yhdysvaltoihin kannattaa ottaa ensin yhteyttä Suomen verohallintoon. Verotusta Yhdysvalloissa hoitaa maan verovirasto, IRS (Internal Revenue Service). Sekä Suomen että Yhdysvaltojen verovirastot antavat ohjeita veroasioissa.

Kalifornian osavaltiossa veroja maksetaan sekä liittovaltion veroviranomaisille IRS että Kalifornian osavaltiolle (California Tax Franchise Board).

Suomella ja Yhdysvalloilla on keskinäinen verosopimus, joka estää kaksoisverotuksen eli mikäli olet verovelvollinen Yhdysvaltoihin, et joudu maksamaan Suomeen veroja.

Lisätietoja Suomen ja Yhdysvaltojen sekä Kalifornian verotuksesta:

[Verohallinto](#)

[Verohallinnon kansainväliset verosopimukset](#)

[Internal Revenue Service](#)

Yhdysvaltain verohallinnon kotisivuilla on lisää tietoa kansainvälisistä sopimuksista -

[IRS Tax Treaties](#)

[California Tax Franchise Board](#)

Yrityksen perustamisesta

Lainsäädännön erovaisuudet voivat nousta merkittävään rooliin etenkin silloin, jos suunnittelee yrityksen perustamista Yhdysvaltoihin. Yrityksen perustamista suunnittelevan kannattaa tutustua muun muassa liittovaltion omiin pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattuihin nettisivuihin, joilta saa perustietoutta ja neuvontaa yrittämisestä ja yrityksen perustamisesta Yhdysvalloissa.

[The U.S. Small Businesses Administration](#)

[LA City Business Registration](#)

[California Chamber of Commerce](#)

[Suomen Yhdysvaltain edustustojen](#) yhteisiltä verkkosivuilta löytyy kattava maatiedosto, johon Yhdysvaltoihin muuttoa suunnittelevan kannattaa tutustua.

8. Pikaopas amerikkalaiseen businesskulttuuriin- ja tapoihin

USA on maailman kolmanneksi suurin maa sekä kooltaan että väestömäärältään, joka koostuu noin 330 miljoonasta erilaisen etnisen taustan ja perimän omaavista henkilöistä. Mikäli haluaa toimia menestyksellisesti amerikkalaisessa toimintaympäristössä, paikalliset toimintatavat ja businesskulttuuri on hyvä tuntea jo ennalta käsin. USA:ssa voi onnistua vain toimimalla amerikkalaiseen tapaan. Tuppisuuna on turha yrittää markkinoille.

Amerikkalaisen businesskulttuurin perusajatuksia

- Amerikkalaiset uskovat yhä niin sanottuun “amerikkalaisen unelmaan”, eli ajatukseen siitä, että jokainen yksilö voi menestyä taloudellisesti tekemällä kovasti töitä. Tähän uskomukseen perustuu pitkälti myös amerikkalaisen yrityskulttuurin korkea työmoraali sekä saavutuksiin ja ansioihin perustuva hierarkia.
- Erittäin pitkät työpäivät, professionalismismi, huomattava kilpailuhenkisyys, aloitteellisuus ja yksilön vastuu ovat tyypillisiä elementtejä organisaatiokulttuurissa. Vaikka työilmapiiri olisikin kilpailuhenkinen, amerikkalaiset ovat hyvin positiivisia ja päällisin puolin ystävällisiä ja avuliaita ja hyviä tiimipelaajia arvostetaan suuresti.
- Etenkin länsirannikolla businesskulttuuri on hyvin epämuodollista ja on tavallista, että uudet ihmiset sinuttelevat toisiaan jo ensi tapaamisesta lähtien. On kuitenkin hyvä huomioda, että sinutteluun siirrytään usein korkeampiarvoisen kumppanin aloitteesta.
- Los Angelesissa ratkaisee ennen kaikkea hyvä tuote/asia, jota on osattava tuoda esille voimallisesti ja asiantuntevasti.
- Tapaamisia sovittaessa on hyvä muistaa, että aikataulut muuttuvat nopealla tahdilla ja amerikkalaisten käsitys niiden pitävyydestä ei ole aina samanlainen kuin suomalaisilla. Tämä pätee myös tapahtumien kohdalla, sillä amerikkalaiseen tapaan kuuluu ilmoittautua tapahtumiin ilman ns. sitovaa lupaa tulla paikalle. No-show prosentti paikallisissa tapahtumissa onkin usein hyvin suuri.

Viestintäkulttuuri

- Amerikkalaiset suosivat yritysympäristössä usein hyvin suoraa kommunikointia. Vaikka jokapäiväiset pintapuoliset kuulumiset ja small talk kuuluvat asiaan myös virallisissa tapaamisissa, päätarkoitus kommunikaatiossa on kuitenkin tiedon, faktojen ja mielipiteiden vaihto.
- Oma asia on osattava esittää selkeästi ja mieleenpainuvasti ja mahdollisimman tiiviissä muodossa, eli ns. "hissipuhe" on osattava ulkoa.
- Mahdolliset konfliktit hoidetaan suoraan ja avoimesti. Suoraan viestintätyyliin tottuneet amerikkalaiset eivät arastele sanoa "ei" ja antavat kritiikkiä myös julkisesti.
- Kannattaa kuitenkin muistaa, että amerikkalainen suoruus ja suomalainen suoruus eroavat toisistaan huomattavasti. Ei ole siis kohteliasta töksäytellä asioita, vaan negatiivinen palautekin tulee antaa ns. diplomaattisella tavalla, kuitenkin niin, ettei asia jää epäselväksi. Vastapuolen kunnioittaminen ja ystävällinen käytös ovat kunniaa. Sosiaaliset taidot ovat siis ykkösijalla!
- Amerikkalaiset välttävät epämukavia hiljaisia hetkiä ja pyrkivät täyttämään hiljaiset hetket small talkilla.
- Se millaisena sinut muistetaan, on erinomaisen tärkeää. Ystävällinen ja asiallinen käytös kaikissa tilanteissa on äärimmäisen tärkeää. Ammattitaidon lisäksi se, kuinka yhteistyökykyisenä ja helppona työtoverina sinua pidetään, auttaa uusien työtilaisuuksien saannissa.

Aika on rahaa

- Amerikkalaiset huolehtivat tehokkaasta ajankäytöstä. Heille aika on hyödyke, jota voidaan säästää, hukata tai sijoittaa. Siksi ajan tuhlaaminen on verrattavissa rahan tuhlaamiseen.
- Aikataulut ja deadlinet ovat tärkeitä. Tapaamisten ja neuvottelujen tarkoituksena on saada parhaita mahdollisia tuloksia aikaan mahdollisimman lyhyessä ajassa.

- Kokouksista myöhästymistä ilman ennakoilmoitusta pidetään epäkohteliaana. Mikäli olet myöhässä, ilmoita siitä pikimmiten ja anna myöhästymisellesi pätevä syy.

Tapaamiset

- Tapaamiset alkavat useimmiten silloin kun suurin osa osanottajista on paikalla. Pienet myöhästymiset ovat siis arkipäivää. Uudet ihmiset tulee kätellä samalla kun esittäytyään. Muista katsekontakti ja tiukka kädenpuristus!
- Ensimmäisellä kerralla esittäytyessä (sekä kasvotusten että sähköpostitse) uusia kontakteja tulisi kutsua heidän työtittelin ja sukunimen perusteella. Kun ensikontakti on luotu, siirrytään usein sinutteluun.
- Small talk kuuluu myös virallisiin yhteyksiin ja sen on tarkoitus keventää tapaamisen tunnelmaa ennen kuin siirrytään suurten kysymysten äärelle.
- Small talk on tärkeä elementti verkostoitumisessa, jonka avulla voidaan kartoittaa potentiaalisen yhteistyökumppanin kiinnostuksen kohteita ja yhteisiä asioita. Keskustelu tulee pitää yleisellä tasolla ja arkaluontoisten aiheiden kuten politiikan ja uskonnon mainitsemista kannattaa välttää.
- Small talk on olennainen osa businesskulttuuria. Sen on tarkoitus keventää tunnelmaa ja toimia eräänlaisena kohteliaisuuden muotona. Kuulumisia kysyttäessä niihin tuleekin siis vastata vain kevyesti "I'm good, how are you?" Small talk on ikäänkuin eräänlainen tervehtimisen jatke. Samoin tapaamista päätettäessä usein turvaudutaan small talk lauseisiin kuten "soitellaan" tai "tavataan". Nämä eivät suinkaan ole lupauksia tulevista tapaamisista, vaan enemmänkin yleisiä lausahduksia, joihin tapaaminen päätää.
- Huolehdi siitä, että sinulla on ammattimaisen näköinen käyntikortti. Käyntikortteja vaihdetaan silloin, kun on tarkoitus olla yhteydessä henkilöön tapaamisen jälkeen, mutta myös puhtaasti kohteliaisuusyistä.
- Muista varmistaa tapaaminen aina 1-2 päivää ennen varsinaista ajankohtaa, sillä kiireiset amerikkalaiset eivät aina muista sopimiaan tapaamisia. Tapaamisen jälkeen on kohteliasta aina lähettää kiitokset sähköpostitse, vaikkei tapaamiselle tulisi jatkoa.

Amerikkalaiseen tapaan kuuluu nopea reagointi sekä viestien lähettämässä että vastaamisessa, joten muista vastata 24 tunnin sisällä sinulle tullessiin sähköposteihin!

Neuvottelut ja sopimukset

- Neuvotteluissa amerikkalaiset ovat tuloskeskeisiä. He haluavat käydä suoraan asiaan ja tarkempi tutustuminen vastakumppaniin hoidetaan neuvottelujen lomassa. Neuvotteluja lähestytään ongelmanratkaisullisesta sekä yhteishyödyllisestä näkökulmasta. Painopiste on taloudellisessa asemassa ja business-potentiaalissa.
- Neuvotteluissa arvostetaan suoraan asiaan käymistä ja asian ytimekästä esille tuontia. Selkeä myyntipuhe, jossa tärkeintä pointtia korostetaan muutamaan otteeseen jää helpommin mieleen ja luo ammattimaisen vaikutelman esittäjästä.
- Neuvottelujen tavoitteena on useimmiten allekirjoitettu sopimus, joten yhteisymmärrykseen sopimuksen sisällöstä pyritään pääsemään varsin nopeasti. Sopimukset ovat luonteeltaan laillisesti sitovia sopimuksia ja niitä luonnostellaan huolellisesti, sillä erimielisyyksien koittaessa amerikkalaiset luottavat vankasti sopimusehtoihin.
- Sopimuksia tarkastellessa kannattaa kääntyä paikallisen asiantuntevan asianajajan puoleen ennen kuin allekirjoittaa mitään.

Business-kieli

- Amerikkalaisessa kulttuurissa vaatimattomuus ei todellakaan kaunista, vaan omaa osaamistaan ja tuotettaan on osattava ylistää vakuuttavasti.
- Amerikkalainen business-kieli on täynnä erilaisia vakiintuneita ilmaisuja ja kielikuvia, jotka viittaavat usein muun muassa urheiluun (esim. Touch base, ballpark figure, game plan) tai armeijaan (esim. rally the troops). Nämä ilmaisut eivät ole aina itsestään selvyiksiä ulkomaalaiselle, ei englantia äidinkielenään puhuvalla. Mikäli oma kielitaito ei ole ihan natiivipuhujan tasolla, perehtyminen amerikkalaisen

business kielen perusteisiin saattaa olla paikallaan. Tällöin välttyy väärinymmärryksiltä neuvottelutilaisuuksissa ja tapaamisissa.

- Luovilla aloilla amerikanenglannin täydellinen hallinta on välttämätöntä. Jos olet esiintyvä taiteilija, kielitunnit ovat todennäköisesti tarpeen ja tällöin on varauduttava jopa useamman vuoden opintoihin.

9. Suomalaiset Los Angelesissa

Suomen Los Angelesin pääkonsulaatti verkossa:

[Nettisivut](#)

[Twitter @FinlandLA](#)

[Facebook](#)

Muita Suomi-verkostoja:

[Finnish Creative Industries in Los Angeles -Facebook](#)

[Finnish Network in Los Angeles -Facebook](#)

[Suomi-kerho](#)

[Suomi-koulu](#)

[Suomi-kirkko](#)

[Finlandia Foundation National](#)

[Finnish American Chamber of Commerce Pacific Coast Chapter](#)

[Finnish American Chamber of Commerce San Diego](#)

[Hauli Huvila](#)

[House of Finland San Diego](#)

10. Ohjeita luovien alojen ammattilaiselle

"Have a marketable skill and be the best at it. The talent pool here is deep, in all of the creative fields. You need to be good at your job to succeed. "

"Los Angelesissa kaikki on mahdollista. Pitää vain pitää mieli avoimena, olla seikkailumieltä eikä pelätä epäonnistumisia. Jokainen epäonnistuminen on etappi onnistumiseen".

Tämän kappaleen tarkoitus on antaa neuvoja ja ohjeita luovien alojen ammattilaisille niin pääkonsulaatin asiantuntijoiden kuin Los Angelesissa asuvien tai täällä säännöllisesti vierailevien suomalaisten luovien alojen ammattilaisten näkökulmasta. Elokuva-alalle tähtääville pääkonsulaatti suosittelee lämpimästi Adam Leipzigin teosta *"Inside Track for Independent Filmmakers – Get your movie made, get your movie seen"*, josta on keväällä 2015 ilmestynyt uusintapainos. Lisäksi suosittelemme tutustumaan pian julkaistavaan Leipzigin kirjoittamaan oppikirjaan *"Film Making in Action – your guide to the skills and craft"*, jota muun muassa USC:n elokuva-alan opiskelijat tulevat käyttämään jatkossa.

Mitkä ihmeen luovat alat?

Luovien alojen tarkka määrittely ja luonnehdinta on vaikeaa ja vaihtelee usein niin maanosittain kuin maittain. Luoville aloille tyypillistä on niiden alati muuttuva ja kehittyvä luonne, joten yksityiskohtaiset ja tarkat määrittelyt eivät ole aina paras lähestymistapa pitkällä tähtäimellä. Nopean kehityksen vuoksi maailmalla saattaa olla luovia aloja, jotka täyttävät eri määritelmien tunnusmerkit, mutta joita ei esimerkiksi Suomessa vielä tunnisteta taikka jotka ovat hyvin marginaalisia. Luovista aloista puhuttaessa on kuitenkin hyödyllistä tarkastella hieman, mitä kaikkea luovien alojen sateenvarjon alle mahtuu.

Luovan alan ammattilaiseksi määritellään ne henkilöt, jotka toimivat joko luovan talouden ("creative economy") taikka luovien alojen ("creative industries") alueella. Luovan talouden alueella työskenteleviksi luovien alojen ammattilaiseksi luetaan ne henkilöt, jotka tekevät luovaa työtä sellaisilla aloilla, jotka eivät sinällään lukeudu luoviksi aloiksi. Luova alat nähdään puolestaan kuuluvan osaksi luovan talouden sektoria ja kaikki luovilla aloilla työskentelevät ovat tällöin luovien alojen ammattilaisia. Mukaan luetaan usein myös ne luovilla aloilla työskentelevät henkilöt, jotka eivät ole niin sanottua luovaa työtä tekeviä, vaan toimivat esimerkiksi rahoituksen parissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön 2013 toimialaraportin mukaan luoviksi aloiksi lasketaan seuraavat toimialat:

- animaatiotuotanto
- arkkitehtipalvelut
- elokuva- ja tv-tuotanto
- kuvataide ja taidegalleriat
- käsityö
- liikunta- ja elämyspalvelut
- mainonta- ja markkinointiviestintä
- muotoilupalvelut
- musiikki- ja ohjelmapalvelut
- peliala
- radio- ja äänituotanto
- taide- ja antiikkikauppa
- tanssi ja teatteri
- viestintäala

Kuten tästä määrittelystä käy ilmi, luovien alojen ja sen alle mahtuvien sektorien ja ammattien kirjo on hyvin moninainen. Luovien alojen erityisyys näyttäytyykin usein juuri sen osaajien ja ammattilaisten yksilöllisyydessä ja visioissa. Tämän käsikirjan on tarkoitus nostaa

esiin niitä ominaisuuksia ja osa-alueita, joita Los Angelesissa toimivan luovien alojen osaajan tulisi hallita menestyäkseen yksillä maailman kilpailuhenkisimmistä markkinoista.

Los Angeles, luovien alojen ja viihdeteollisuuden pääkaupunki

Suurin osa Los Angelesin luovien alojen työpaikoista ja mahdollisuuksista on niin sanotun viihdeteollisuuden parissa. Viihdeteollisuuden suurimmat sektorit ovat elokuva- ja TV-tuotanto, musiikkiteollisuus, eri media-alat ja peliteollisuus. Los Angelesia on pidetty jo kauan maailman viihdeteollisuuden pääkaupunkina. Se on ansainnut nimityksensä vuosikymmenten kukoistavasta ja aktiivisesta elokuva- musiikki- ja TV-tuotannosta. Monille Los Angeles ja etenkin Hollywood ovat synonyymi viihteelle ja sen synnylle. Viihde näyttelee keskeistä roolia ihmisten arjessa niin elokuvateattereissa kuin esittävän taiteen areenoilla. Se on myös läsnä jokaisessa kodissa television, radion sekä internetin muodossa sekä työpaikoilla.

Kautta viihdeteollisuuden modernin historian, sisältö ja esityskanavat ovat olleet läheisesti sidoksissa toisiinsa. Digitaalisuuden myötä etenkin viimeisten 10 vuoden aikana viihdeteollisuus ja sen muodot ovat olleet suuren murroksen alla ja perinteiset mediat ja esitysmuodot ovat saaneet rinnalleen valtavan kirjon uudenlaisia tapoja tuottaa ja esittää sisältöä. Digitaalinen tuotantotapa on muun muassa muokannut sitä, miten elokuvia tehdään sekä madaltanut raja-aitoja eri viihdeteollisuuden alojen kuten elokuvatuotannon, peliteollisuuden ja muiden viihdemedioiden välillä. Nämä muutokset ovat muuttaneet sekä viihdeteollisuuden luonnetta, että vaikuttaneet paikalliseen talouselämään.

Vuonna 2011 viihdeteollisuus ja sen lähialat työllistivät Los Angelesin piirikunnan alueella lähes 586 000 henkilöä, joiden vuosittaiset ansiotulot olivat yhteensä noin 37 miljardia euroa. Kaiken kaikkiaan viihdeteollisuuden ja sen lähialojen vuosittainen tuotto oli vuonna 2012 LA:n alueella reilut 100 miljardia euroa, joista pelkän viihdeteollisuuden osuus oli noin 40 miljardia. Tämä summa on 8,4% prosenttia Los Angelesin piirikunnan kokonaistuotosta (474 miljardia euroa). Viihdeteollisuuden ja sen työntekijöiden verotuohto osavaltiolle oli

lähes 5 miljardia. Huolimatta viihdeteollisuuden merkittävästä osuudesta osavaltion taloudelle, se on viime vuosina kohdannut suuria haasteita etenkin elokuva- ja TV-tuotannon siirryttyä pääosin muihin osavaltioihin ja maihin, sekä piratismiin ja immateriaalivarkauksien myötä.

Elokuva- ja TV-teollisuuden suurin haaste viimeisten noin 10 vuoden aikana on ollut tuotantojen pakeneminen muihin osavaltioihin ja maihin. Vuodesta 2002 alkaen muutamat osavaltiot ovat tarjonneet tuotteille erilaisia verohelpotuksia ja kannusteita, joita Kalifornian osavaltioilla ei ole ollut kuin minimaalisesti. Nämä kannuste- ja verohelpotusohjelmat ovat osoittautuneet pääosin kannattaviksi ja toimiviksi keinoiksi tuotteiden houuttelemiseksi ja niiden johdosta kannusteita tarjoavien osavaltioiden viihdeteollisuuden työpaikat ovat lisääntyneet, kun taas Kaliforniassa alan työpaikat ovat vähentyneet merkittävästi.

Parannusta alan työtilanteeseen lupailaan kovasti, sillä osavaltion alahuone hyväksyi yksimielisesti keväällä 2014 uuden lakiehdotuksen, jolla edelleen parannetaan kuvaustukia monikertaistamalla osavaltion vuosittaiset tuet elokuvaproduktioille jopa 330 miljoonaan dollariin. Uudet elokuvatuet mahdollistavat jopa 25 %:n palautukset tuotantokuluista. Lakiesitys hyväksyttiin myös Kalifornian senaatissa ja kuvernööri Jerry Brown allekirjoitti uuden syksyllä 2014.

Miten valmistautua Los Angelesia varten

Hyvä pohjatyö ja huolellinen suunnittelu on kaiken a ja o, oli kyseessä sitten ensimmäinen vierailu Kaliforniaan taikka pysyvän muuton suunnittelu. Selvitä hyvissä ajoin, mitä dokumentteja tarvitset matkaa varten. Varsinainen muutto ja työluvan sekä viisumin saaminen ovat pitkä prosessi, johon kannattaa varata aikaa ja rahaa. Huolehdi siitä, että kaikki tarvittavat dokumentit ovat hankittuna ja tallessa Suomen päässä, eli koulu- ja työtodistukset, syntymätodistus, rokotustodistus jne.

Muuttoprosessissa olennainen osa on myös alueen kartoitus ja tutustuminen Los Angelesiin ja eri kaupunginosiin. Mieti tarkkaan millaisella budjetilla olet liikkeellä ja millä alueella haluat asua. Alueen valinnassa kannattaa huomioida muun muassa alueen liikenne sekä yksityisautoilijan että julkisen liikenteen kannalta, rikollisuus, ja asuinalueen yleinen luonne.

"Säästä rahaa niin paljon kuin voit, eläminen Los Angelesissa on kallista ja menestykseen vaadittava elämäntapa ja konkreettiset sijoitukset kursseihin, markkinointiin jne vaativat rahaa myös. Ja tutkimustyötä voi tehdä jo kuukausia aikaisemmin, kursseista, kouluista, asuinalueista ja mahdollisista kontaktihenkilöistä. Jos lähetät 100 sähköpostia, niin kyllä siitä pari tapaamista jo saa järjestettyä. Nykyisin netin ja sosiaalisen median kautta voi tehdä niin paljon, olematta edes paikanpäällä."

Mieti ennakkoon tavoitteesi. Mikä on se pohjimmainen syy, miksi haluat juuri Kaliforniaan. Tähän tulijalla tulisi olla sekä lyhyen että pitkän tähtäimen suunnitelma, jota toteuttaa pitkäjänteisesti. Laadi ammattimainen CV ja kokoa portfolio työnäytteistäsi, jotka esittelevät osaamistasi mahdollisimman tehokkaasti, mutta laaja-alaisesti.

"Hyvä nyrkkisääntö on, että muuttaja itse tietää, miksi muuttaa ja mitä haluaa muutokselta; seikkailua, elämyksiä, uusia kokemuksia, inspiraatioita, pitempiaikaista uraa, koko elämän muutosta."

"Kaikki aloittavat samalta lähtöviivalta, amerikkalaisten esiintyjien kanssa. Joten se on todellakin "numbers game" ja vaikka onni potkaisikin hetkittäin, uran luominen vaatii sataprosenttisen keskittymisen ja ahkeraa työntekoa, ja polku on kivinen jokaiselle, mutta jokaiselle on oma mahdollinen menestyksen polku kunhan on sisukas eikä luovuta. Yksi erittäin menestynyt mentorini sanoikin minulle vuosia sitten, että menestyksen saa kun sen todellakin haluaa saavuttaa, mutta se ei koskaan tule siten miten aluksi kuvittelee."

"The Art of Pitching" -itsensä ja osaamisensa markkinoinnista

Olit sitten markkinoimassa itseäsi ja osaamistasi tai yritystäsi, hyvä myyntipuhe ja asiantuntemus ja oikeanlainen asenne ovat välttämättömiä, mikäli aiot saada jalansijaa omalla alallasi. Pohdi etukäteen sitä, miten erottautua massasta, mikä on se, joka nostaa sinut esille ja mitkä ovat vahvuutesi ja heikkoutesi. Uusia kontakteja etsittäessä mieti miten haluat markkinoida itseäsi ja mikä on kohderyhmäsi ja miten sen parhaiten tavoittaa sekä keitä tarvitset heidät saavuttaaksesi.

Huolellinen taustaselvitys edesauttaa ensimmäisessä tapaamisessa. Huolehdi siitä, että teidät kenet olet tapaamassa ja miksi. Ensimmäinen askel uuden kontaktin luomiseen tulisi olla sähköposti, jossa esittelet hieman itseäsi ja ilmaiset halukkuutesi tapaamiseen. Voit myös ilmoittaa, että aiot soittaa vielä myöhemmin. Kuten jo aiemmin todettu, muista vahvistaa tapaaminen 1-2 päivää ennen varsinaista ajankohtaa.

Erinomainen myyntipuhe ja itsensä rohkea esille tuominen ja markkinointi ovat niitä taitoja, joita Los Angelesin erittäin kilpailullisilla luovien alojen ja viihdeteollisuuden markkinoilla tarvitaan. Perehtyminen amerikkalaiseen businesskulttuuriin ja etenkin viihdeteollisuuteen ja luovien alojen sektoriin on äärimmäisen tärkeää jo suunnitteluvaiheessa, mikäli aikoo saada äänensä kuuluviin. Myyntipuhe ja ”pitchaus” eli oman osaamisen tai yrityksen esittely punnokkaasti ja mukaansatempaavasti on osattava alusta saakka. Yksilöllinen lähestymistapa kunkin potentiaalisen asiakkaan tai yhteistyökumppanin on se, jolla erotutaan joukosta.

Hyvässä myyntipuheessa ja pitchissa tulisi ottaa huomioon seuraavat seikat:

- Esittely: Kuka olet ja miksi olet täällä? Tuo tärkein tieto itsestäsi tai yrityksestäsi esiin heti ensimmäisessä lauseessa!
- Tarkoitus: Miksi olet täällä ja mitkä ovat tavoitteesi?
- Hyöty: Eli miten voit olla hyödyksi potentiaaliselle yhteistyökumppanillesi? Hyvässä pitchauksessa tulee ottaa aina huomioon vastapuolen tarpeet ja niihin vastaaminen ja se miten vedota niihin parhaalla mahdollisella tavalla.

- Tarjoa aina lisätietoa pitchin lisäksi. Asiantuntemus ja itsevarmuus ovat äärimmäisen tärkeitä ja antavat ammattimaisen vaikutelman.

Mistä kontakteja?

Kontaktien etsiminen kannattaa aloittaa jo Suomesta käsin. Ota yhteyttä oman alasi järjestöihin ja organisaatioihin Suomessa. Sosiaalisen median rooli uusien kontaktien löytämisessä on erittäin tärkeä. Erilaiset Facebook-ryhmät, LinkedIn & Meetup –sivustot ovat hyviä tapoja löytää alan ihmisiä ja heidän verkostoitumistilaisuuksiaan.

"Kontaktit ovat LAssa kaiken A ja O. Niiden tärkeyttä ei voi korostaa liikaa. Facebookin suomalaiscommunityt ja vastaavat ovat hyva resurssi päästä alkuun kaupungissa ja tutustumaan ihmisiin joilla sama historia. Ammatillisesti elokuva-alalla suurin osa projekteista varsinkin työryhmärooleissa työskenteleville tulee suositusten kautta. Joko ammattiveljien tai ihmisten kautta, joiden kanssa olet työskennellyt ja jotka suosituksellaan takaavat ammattitaitosi ja luotettavuutesi. Tätä luottamusta ei kannata pettää koska alalla kilpailun takia niin ankara ammattietiikka, että peli vihelletään kerrasta poikki."

Uusiin ihmisiin tutustuu töiden, koulun, harrastusten, hyväntekeväisyystöiden ja kavereiden kautta. Harva pärjää Los Angelesissa yksin, eteenpäin pääsee usein miten oman verkostonsa avulla. Jos ihmiset tykkäävät työstäsi ja sinusta persoonana, ovat he valmiita auttamaan. Kuitenkaan lupauksiin joita tehdään juhlissa tai yömyöhään ei kannata uskoa."

Toinen tapa on ottaa selvää, josko omien olemassa olevien kontaktien kautta voisi avautua yhteys LA:ssa asuvaan uuteen kontaktiin. Omaa tuttuaan voi pyytää lähettämään esittelysähköpostin ja kun ensimmäinen sähköposti tulee yhteiseltä tutulta, avautuu keskusteluyhteys helpommin.

"Film; try volunteering for film festivals (AFI, Los Angeles Film Festival), internships at film companies, volunteering/internships at the various film guilds (producers guild, directors guild etc). Actors: get a portfolio and showreel. Be accessible. Try to find theater work and student films that will get you on the radar a little bit."

" Henkilökohtaiset kontaktit myös tuttujen kautta ovat paras ratkaisu. Tietenkin yhteyttä voi etukäteen ottaa myös internetin kautta. Varsinkin työesimerkkien lähettäminen toimii erittäin hyvin siten ja kiinnostusta saattaa löytyä niiden avulla. Alkuun pääsee kuten aina, tekemällä kovasti duunia alipalkattuna ja tekemällä hyvää jälkeä."

Kontaktiverkoston rakentaminen on pitkäkestoinen prosessi, joka tulisi aloittaa jo Suomessa työskennellessä. Aktiivinen osallistuminen erilaisiin konferensseihin, festivaaleihin ja tapahtumiin Euroopassa on erinomainen tapa tutustua oman alan ammattilaisiin. Kun kontaktiverkosto on kunnossa sekä kotimaassa että Euroopassa, näiden kontaktien kautta varmasti löytyy joku, joka osaa auttaa kontaktien löytämisessä Los Angelesissa.

Kontaktiverkoston rakentaminen on pitkäkestoinen prosessi, joka tulisi aloittaa jo Suomessa työskennellessä. Aktiivinen osallistuminen erilaisiin konferensseihin, festivaaleihin ja tapahtumiin Euroopassa on erinomainen tapa tutustua oman alan ammattilaisiin. Kun kontaktiverkosto on kunnossa sekä kotimaassa että Euroopassa, näiden kontaktien kautta varmasti löytyy joku, joka osaa auttaa kontaktien löytämisessä Los Angelesissa.

Do's & Don'ts – vinkkejä uudelle tulokkaalle

- **Asenne.** Ilman oikeanlaista asennetta ja positiivista energiaa on vaikea päästä mihinkään. Pitkäjänteisyys, päättäväisyys ja usko omiin kykyihin ovat avainasemassa erittäin kilpailuhenkisillä markkinoilla. Ole realistinen siitä, mistä aloitat ja minkälaiset ovat tavoitteesi. Kärsivällisyys on valttia. Pohdi jo etukäteen keinoja, joilla pidät motivaatiota yllä silloinkin, kun asiat eivät tunnu edistyvän.

"Vaikka kotimaassa olisitkin jo alallasi menestynyt, Yhdysvalloissa peli on toisenlainen. Nollasta aloittamisen nöyryys on muistettava. Ota uudenlainen asenne, äläkä sotke "suomiluonnetta" liikaa, vaan mene maan tavan mukaan. Tapaamisissa ja verkostoitumisessa on hyvä muistaa, että suomalainen "hurttihuumori" ei pure paikallisiin, vaan tietynlainen salonkikelpoisuus ja kevyt, mutta pidättyväinen ote on parempi tapa toimia."

- **"Do your homework."** Huolehdi valmistautumisesta hyvissä ajoin ja siitä, että olet ajan tasalla alan uusimmista käänteistä ja uutisista. Ota selvää etukäteen siitä, kenet olet tapaamassa ja ole huolellinen siinä, että osaat heidän nimensä, tittelinsä sekä yrityksen nimet oikein.

"Alku voi olla hankalaa, mutta Amerikka on mahdollisuuksien maa. Tilaisuuksia menestyä on loputtomasti, eikä kannata lannistua. Suomalainen vaatimattomuus ja itsensä vähättely kannattaa opetella unohtamaan. Kun esimerkiksi laatii CV:tä, mitä ihmeellisimmät asiat, joita Suomessa pidetään vähäpätöisenä, merkitsevät USA:ssa valtavasti."

"Make sure you have a bit of background on people you're meeting with. There's nothing worse than meeting with someone and discussing a business or creative opportunity that doesn't make sense with what their current projects are. This is especially important for people in the film/TV/gaming sectors. Don't be pushy - if you're having a hard time getting in contact with someone don't keep bothering them. If they don't respond at first, give it some time before following up. If you stay active in the networking aspect of the industry you might find yourself meeting a connection that can facilitate the introduction you were looking for."

- **Käyttäydy asianmukaisesti.** Saavu tapaamiseen ajallaan, pukeudu tilaisuuden vaatimalla tavalla ja osoita olevasi ammattilainen. Vaikka kyseessä on Los Angeles ja viihdeteollisuus, **rankalla kädellä juhliminen ei kuulu alan tapoihin, eikä takuulla anna sinusta ammattimaista kuvaa uusille tuttavuuksille.**

"Maassa maan tavalla. Jotkut asiat saattavat tuntua suomalaisesta oudoilta, turhilta tai ulkokultaisilta tavoilta, kuten pieni small talk: Miten voit, miten perheesi jaksaa? Täällä ihmistä, joka ei harrasta tällaisia pikkukohteliaisuuksia, pidetään moukkana. Niin, ja pidä negatiiviset mielipiteesi USA:n politiikasta / uskunnoista / ihmisistä, jne. itselläsi. Amerikkalaiset ovat ylpeitä maastaan ihan niin kuin suomalaisetkin ovat omastaan."

- **Follow up.** Muista aina lähettää kiitossähköpostiviesti tapaamisen jälkeen, vaikka tapaaminen ei olisi sujunut onnistuneesti. Vaikka mahdollinen yhteistyö ei juuri sillä hetkellä onnistuisikaan, koskaan ei voi tietää, jos eteen tulee tilanne, jossa tämä kontakti olisikin ollut huolellinen. Jos tapaat verkostoitumistilaisuuksissa tai juhlissa yms. uusia kontakteja ja vaihdatte käyntikortteja, lähetä sähköposti jo mielellään seuraavana päivänä, jossa mainitset, että oli mukava tutustua ja kiität mielenkiintoisesta keskustelusta.
- **Säännöllinen yhteydenpito.** Jotta ihmiset muistavat sinut (ja yrityksesi), heihin tulee pitää säännöllisesti yhteyttä, jotta pysyt ns. "relevanttina" heidän silmissään. Vastaa aina yhteydenottoihin pikimmiten. Sähköposteihin vastataan Yhdysvalloissa yleensä aina 24 tunnin sisällä, vaikka viestin sisältö ei olisikaan mielenkiintoinen tai sinua hyödyttävä. Koska olet vasta alalla aloitteleva tai Los Angelesin markkinoille pyrkivä, on sinun tehtäväsi olla aktiivinen ja huolehtia yhteydenpidosta.

"Jos teet bisnestä, tärkein asia on miettiä etukäteen mitä tarjottavaa sinulla voisi olla Los Angelesilaisille eikä ainoastaan miten he voisivat auttaa sinua. Ei kannata häpeillä omia saavutuksiaan Suomessa. Amerikkalaiset ovat yleensä innoissaan muiden menestyksestä."

- **Läsnäolo.** Los Angelesissa/Kaliforniassa on vierailtava säännöllisin väliajoin, jos haluaa saada jalansijaa omalla alallaan. Mikäli et suunnittele pysyvää muuttoa Yhdysvaltoihin, tulee sinun vierailta tapaamassa kontaktejasi ja solmimassa uusia useamman kerran vuodessa. Mikäli asut jo täällä, näyttäytyminen oman alasi tapahtumissa on olennaista.
- **Small talk, small talk, small talk!**

Amerikassa kannattaa olla aktiivinen ja ulospäin suuntautunut. Kiinnostunut ja mukana kaikkialla missä tapahtuu ja alan ihmiset liikkuvat. Hiljaiset introvertit sisäänpäin kääntyneet luonteet eivät etene. Amerikassa pitää oppia pääsemään eroon myös tietäntyyppisestä suomalaisesta "nöyryydestä". Amerikassa luvataan ensin ja mietitään sitten miten lupaus pidetään".

"Unohda ujous ja vaatimattomuus; liiottele kaikkea tekemäsi ja kokemustasi. Amerikkalaiset pitävät vauhdikkaasta, energisestä keskustelusta, mutteivat kestä hidastempoista monologipuhetta. Amerikkalainen kommunikaatiotapa on tärkeää omaksua heti alkuvaiheessa kuin myös suomalaisille epätyypillinen "out-of-box-ajattelu". Ole innostunut!"

"Liian ujo ei kannata olla, mutta täytyy tietää mihin pystyy. Apua ja infoa löytyy kyllä tarvittaessa varsinkin jos on kerännyt kontaktit ennen tänne tulemistä. Kyselemällä löytyy vastauksia".

- **Be yourself! Erottaudu massasta.** Mieti mikä on se valttikortti tai ominaisuus, jolla juuri sinä erottaudut muista. Mitä sellaista voit tarjota potentiaaliselle yhteistyökumppanillesi, jota muut eivät voi.

- **Auta kaveria.** Perisuomalainen naapurikateus on unohdettava heti alkuun. Kyräilyn ja tiedon/osaaminen pimittämisen sijaan näe tiedon ja kontaktien jakaminen molempia osapuolia hyödyttävänä toimintana. Naapurimme ruotsalaiset ovat oiva esimerkki siitä, että kaveria auttamalla molemmat hyötyvät tilanteesta.

Vastapalveluksista: Jos joku henkilö auttaa sinua, tulisi sinun myös vastavuoroisesti ja mahdollisuuksiesi mukaan yrittää auttaa tätä henkilöä. Et voi vain yksisuuntaisesti pyytää toisilta palveluksia. Tästä tulee sanonta: There's no free lunch."

Lähteet:

Department for Culture, Media and Sport (UK) 2015:

Creative Industries Economic Estimates - January 2015

Metsä-Tokila, Timo, 2013: Luovat alat. (Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksianto)

LAECD 2012: The Entertainment Industry and the Los Angeles County Economy. (Hollywood Chamber of Commerce toimeksianto)